

Sygn. akt *I ACa 408/17*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 października 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSA Mikołaj Tomaszewski

Sędziowie: SSA Elżbieta Fijałkowska

SSA Ewa Staniszevska /spr./

Protokolant: st. sekr. sąd. Katarzyna Kaczmarek

po rozpoznaniu w dniu 19 października 2017 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa **R. J. i M. J.**

przeciwko **Bank (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w G.**

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu, XIII Wydział Cywilny z siedzibą w L.

z dnia 7 listopada 2016 r. sygn. akt XIII C 684/16

1. **apelację oddala,**

2. **zasądza od powodów na rzecz pozwanego 4.050 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.**

Ewa Staniszevska Mikołaj Tomaszewski Elżbieta Fijałkowska

I A Ca 408/17

UZASADNIENIE

Powodowie R. J. i M. J. wnieśli o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w postaci bankowego tytułu egzekucyjnego nr (...) z dnia 17 stycznia 2013 r. – zaopatrzonego w klauzulę wykonalności postanowieniem z dnia 29 marca 2013 r. sygn. akt I Co 400/13, sprostowanym postanowieniem Sadu Rejonowego w Kościanie z dnia 20 czerwca 2013 r w całości, a w przypadku nieuwzględnienia tego żądania wnieśli o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w części tj. co do odsetek egzekucyjnych naliczanych w okresie od 17.01.13 r. do dnia 15.12.13 r. w wysokości wyższej niż czterokrotność wysokości stopy kredytu lombardowego (...) Banku (...) to jest w wysokości wyższej niż odsetki maksymalne.

Pozwany Bank (...) Spółka Akcyjna w G. wniósł o oddalenie powództwa.

Wyrokiem z dnia 7 listopada 2016r. Sąd Okręgowy w Poznaniu Ośrodek (...) w L. XIII Wydział Cywilny w L. z siedzibą w L. oddalił powództwo i orzekł o kosztach procesu.

W uzasadnieniu wyroku Sąd I instancji powołał się na następujące ustalenia faktyczne i wnioski prawne.

W dniu 26 stycznia 2004 r. pomiędzy stronami zawarta została Umowa Kredytu Hipotecznego nr (...) - (...). Na mocy powyższej umowy pozwany udzielił powodom kredytu w wysokości 54.115 CHF, a powodowie jako kredytobiorcy zobowiązali się do wykorzystania i zwrotu kredytu wraz z odsetkami zgodnie z warunkami zawartej umowy (§2 ust.1 umowy).

Zgodnie z § 12 ust.1 umowy w przypadku nieterminowej spłaty kredytu zastosowanie mają przepisy Regulaminu kredytowania osób fizycznych w (...) S.A., a §12 ust.2 umowy przewidywał, iż wysokość oprocentowania dla zadłużenia przeterminowanego jest zmienna i w dniu sporządzenia umowy wynosi 1,8 stopy odsetek ustawowych dla środków w walutach wymienialnych w stosunku rocznym.

Powodowie złożyli wobec pozwanego oświadczenie o poddaniu się egzekucji i wyrazili zgodę na wystawienie przez pozwanego bankowego tytułu egzekucyjnego do kwoty 97.156 CHF w terminie do 2.06.2035 r.

Pozwany wskazał, iż roszczenie jest wymagalne i podlega egzekucji na podstawie tytułu egzekucyjnego z dalszymi odsetkami, obciążającymi dłużnika, w wysokości 1,8 krotności odsetek ustawowych, które na dzień wystawienia tytułu wynoszą 23,40% w stosunku rocznym.

W dniu 29 marca 2013 r. Sąd Rejonowy w Kościanie w sprawie I Co 400/13 wydał postanowienie i nadał bankowemu tytułowi egzekucyjnemu z dnia 17 stycznia 2013 r. klauzulę wykonalności.

W tych okolicznościach Sąd wskazał, że wprawdzie ani powodowie w pozwie, ani ich pełnomocnik w późniejszych pismach procesowych nie wskazują podstawy prawnej żądania pozwu, to jednak z uwagi na treść przedstawionych zarzutów co do bankowego tytułu wykonawczego, a mianowicie inna data umowy kredytowej wskazana w tej umowie - 24 stycznia 2004 r. i inna data zawarcia umowy wskazana w bankowym tytule egzekucyjnym – 25 stycznia 2004 r, a także naliczanie przez pozwanego odsetek umownych wyższych niż odsetki maksymalne wskazane w art. 359§2¹ k.c., w ocenie sądu swe roszczenie opierają na treści art. 840§1 pkt.1 k.p.c.

W ocenie sądu niezasadne jest domaganie się przez powodów pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości jedynie z tej przyczyny, iż w umowie kredytowej i bankowym tytule egzekucyjnym widnieją różne daty zawarcia umowy kredytowej.

Powodowie nie negują faktu zawarcia z pozwanym umowy kredytowej o numerze (...), ani wskazanego w bankowym tytule egzekucyjnym wysokości dochodzonego roszczenia.

Zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 2010 r. wydaną w sprawie III CZP 6/2010 (OSNC 2010/9/120) bankowemu tytułowi egzekucyjnemu może być nadana klauzula wykonalności, jeżeli w tytule tym czynność bankowa, z której wynikają dochodzone roszczenia, wskazana jest w sposób umożliwiający jej zindywidualizowanie i zakwalifikowanie jako czynności bankowej. Zdaniem sądu wskazując na osoby dłużników, numer umowy kredytowej, a także wysokość zadłużenia powodów, ustalenie stopy procentowej odsetek karnych, czynność bankowa w postaci Umowy Kredytu Hipotecznego została wystarczająco zindywidualizowana by sąd nadał klauzulę wykonalności wystawionemu przez pozwanego bankowemu tytułowi egzekucyjnemu. Wskazanie błędnej daty zawarcia umowy kredytowej w bankowym tytule egzekucyjnym stanowi w ocenie sądu omyłkę pisarską i nie powoduje powstania przesłanek z art. 840 k.p.c. do pozbawienia w całości tytułu wykonawczego.

Odnosząc się do drugiego z zarzutów powodów Sąd wskazał, że zgodnie z obowiązującym w dacie zawarcia Umowy kredytowej art. 359 § 1 kpc odsetki od sumy pieniężnej należą się tylko wtedy, gdy wynika to z czynności prawnej albo z ustawy, orzeczenia sądu lub decyzji innego właściwego organu. § 2 art. 359 k.c. przewidywał, że jeżeli wysokość

odsetek nie jest w inny sposób określona, należą się odsetki ustawowe. Przepis ten pozwalał pozwanemu na stosowanie umownych odsetek karnych, których wysokość nie była ograniczona.

Ustawą z dnia 7 lipca 2005 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz o zmianie niektórych ustaw w prowadzono do art. 359 k.c. §2⁽¹⁾ w brzmieniu maksymalna wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej nie może w stosunku rocznym przekraczać czterokrotności wysokości stopy kredytu lombardowego (...)Banku (...) (odsetki maksymalne), a także §2⁽²⁾ w brzmieniu, jeżeli wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej przekracza wysokość odsetek maksymalnych, należą się odsetki maksymalne.

Powyższa ustawa weszła w życie dnia 6 lutego 2006 r. Art.5 ustawy przewidywał, iż przepisy ustawy stosuje się do czynności prawnych dokonywanych po jej wejściu w życie.

W ocenie sądu czynnością prawną z której pozwany wywodził uprawnienie do domagania się odsetek w wysokości 23,40% w stosunku rocznym była Umowa Kredytu Hipotecznego z dnia 24 stycznia 2004 r., a więc czynność prawna dokonana przed wejściem w życie postanowień dotyczących zakazu stosowania odsetek ponad wysokość odsetek maksymalnych. Błędny jest w ocenie sądu pogląd powodów, iż czynnością prawną, z której wynikają odsetki w wysokości przewyższającej odsetki maksymalne jest wystawienie przez bank bankowego tytułu egzekucyjnego. Bankowy tytuł egzekucyjny potwierdzał jedynie istnienie zadłużenia powodów, widniejące w księgach banku, a wynikające z zawartej pomiędzy stronami Umowy Kredytu Hipotecznego. Skoro zatem czynność prawna powstała przed dniem wejście w życie ustawy nowelizującej kodeks cywilny w zakresie wysokości odsetek, to w ocenie sądu pozwany miał uprawnienie do przyjęcia oprocentowania kredytu w wysokości wyższej niż odsetki maksymalne.

Rację ma pozwany, iż powodowie mogli skutecznie w drodze zażalenia kwestionować postanowienie Sądu Rejonowego w Kościanie w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu.

Mają powyższe na uwadze, uznając roszczenie powodów za niezasadne sąd powództwo oddalił.

Powyższy wyrok zaskarżyli w całości powodowie zarzucając:

1. naruszenie przepisów prawa procesowego mających wpływ na wynik sprawy, tj. przepisu art. 233 § 1 kpc, poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i nierozważenie całego zebranego materiału dowodowego oraz ocenę materiału z przekroczeniem zasady swobodnej oceny dowodów a w szczególności poprzez:

a. błędne ustalenie, iż wpisanie w bankowym tytule egzekucyjnym błędnej daty zawarcia umowy stanowi oczywistą omyłkę pisarską, gdyż brak jest instrumentu prawnego pozwalającego na sprostowanie takiej „oczywistej omyłki” co prowadzi do wniosku, że omyłki takie są niedopuszczalne;

b. błędne ustalenie, iż wystawienie bankowego tytułu wykonawczego przez pozwaną nie stanowi czynności prawnej pomimo że w umowie kredytowej strony nie ustaliły wysokości odsetek a wskazano jedynie sposób naliczania odsetek, zatem dopiero w treści bankowego tytułu wykonawczego zostały ustalone odsetki w wysokości 23,40 j % w stosunku rocznym co winno skutkować ustaleniem, że w tym zakresie obowiązywały już pozwaną przepisy dotyczące odsetek maksymalnych;

c. błędne ustalenie, iż czynnością prawną jest wyłącznie zawarcie umowy kredytowej, podczas gdy samo ustalenie wysokości oprocentowania stanowi czynności prawną co doprowadziło do błędnego ustalenia, iż w niniejszej sprawie nie stosuje przepisów dotyczących odsetek maksymalnych;

2. naruszenie przepisów prawa materialnego tj.

a. naruszenie art. 359 § 2 k.c. poprzez jego niezastosowanie w niniejszej sprawie co skutkowało ustaleniem, iż pozwany miał uprawnienie do przyjęcia oprocentowania kredytu w wysokości wyższej niż maksymalnej, pomimo że klauzula wykonalności została nadana bankowemu tytułowi egzekucyjnemu po wejściu w życie ustawy z dnia 7 lipca 2005

o zmianie ustawy- Kodeks cywilny oraz o zmianie niektórych ustaw, co w konsekwencji doprowadziło do błędnego uznania, iż pozwany skutecznie nalicza odsetki przekraczające odsetki maksymalne;

b. naruszenie art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 o zmianie ustawy- Kodeks cywilny oraz o zmianie niektórych ustawy poprzez jego niezastosowanie w niniejszej sprawie, pomimo że przepis ten ma zastosowanie do czynności prawnych dokonanych po wejściu w życie niniejszej ustawy;

c. naruszenie art. 96 ust. 2 ustawy prawo bankowe poprzez jego niezastosowanie i uznanie, że błędne oznaczenie daty umowy kredytowej nie stanowi uzasadnienia dla wniosku powodów o pozbawienie bankowego tytułu wykonawczego wykonalności pomimo że z treści tego przepisu wynika, iż bankowym tytule egzekucyjnym należy oznaczyć czynność bankową z której wynikają dochodzone roszczenia, a zatem nie został spełniony warunek skutecznego wydania bankowego tytułu egzekucyjnego.

Powołując się na powyższe zarzuty wnieśli o :

1. zmianę zaskarżonego wyroku w całości poprzez uwzględnienie powództwa i pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w postaci bankowego tytułu egzekucyjnego nr (...) z dnia 17 stycznia 2013 r. zaopatrzonego w klauzulę wykonalności postanowieniem z dnia 29 marca 2013 r. sygn akt I Co 400/13 w całości ewentualnie o zmianę zaskarżonego wyroku w całości poprzez pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w postaci bankowego tytułu egzekucyjnego nr (...) z dnia 17 stycznia 2013 r. zaopatrzonego w klauzulę wykonalności postanowieniem z dnia 29 marca 2013 r. sygn akt I Co 400/13 w części tj. co do odsetek egzekucyjnych naliczonych w okresie od 17.01.2013 r. do 15.12.2013 r. w wysokości wyższej niż czterokrotność wysokości stopy kredytu lombardowego (...) tj. w wysokości wyższej niż odsetki maksymalne.

2. obciążenie pozwanej kosztami postępowania sądowego przez Sądem I instancji w pełnej wysokości, z uwzględnieniem kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych.

3. obciążanie pozwanej kosztami postępowania apelacyjnego z uwzględnieniem kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych.

Ewentualnie wnieśli o:

1. uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania;

2. obciążenie pozwanego kosztami postępowania sądowego przez Sądem I instancji w pełnej wysokości, z uwzględnieniem kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych.

3. obciążenie pozwanego kosztami postępowania apelacyjnego z uwzględnieniem kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje.

Aczkolwiek skarżący podnieśli zarzut naruszenia art.233 par.1 k.p.c. to przytoczone na jego uzasadnienie argumenty, odnoszą się nie tyle do prawidłowości poczynionych przez Sąd I instancji ustaleń faktycznych, ile do zasadności wyprowadzonych na ich podstawie wniosków prawnych.

Okoliczności faktyczne sprawy mające istotne znaczenie dla jej rozstrzygnięcia wynikały z dowodów z niekwestionowanych co do ich prawdziwości dokumentów, do których odwoływały się zgodnie obie strony. Sąd Apelacyjny nie znajdując podstaw do podważania zasadności ustaleń faktycznych Sądu Okręgowego w pełni je podzielił i przyjął za własne.

W świetle tych ustaleń Sąd Apelacyjny uznał za bezzasadny zarzut naruszenia art.96 ust.2 Prawa bankowego.

Wystawiony bankowy tytuł egzekucyjny zawiera bowiem wszystkie wymagane tym przepisem dane pozwalające na prawidłową identyfikację wiarytelności bankowej. Sąd Apelacyjny podzielił przy tym stanowisko Sądu I instancji, że oceny tej nie zmienia niewątpliwy fakt, że w tytule błędnie określono dzień zawarcia umowy kredytowej, z której wynika wiarytelność banku. W realiach rozpatrywanej sprawy okoliczność ta nie mogła mieć przesądzającego znaczenia, skoro w tytule zawarto dalsze informacje, w tym indywidualny dla każdej umowy bankowej jej numer, które łącznie wykluczają wątpliwości co do charakteru oraz źródła zobowiązania pieniężnego powodów i w konsekwencji przedmiotu egzekucji.

Tym samym Sąd Apelacyjny podzielił wniosek prawny Sądu Okręgowego o braku podstaw z art. 841 par.1 pkt.1 k.p.c. do pozbawienia przedmiotowego tytułu wykonawczego wykonalności w całości.

Nie zasługiwały też na podzielenie zarzuty naruszenia art.359 par.2 k.c. w brzemieniu obowiązującym w dacie nadania bankowemu tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności oraz art.5 ustawy z dnia 7 lipca 2005r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. 2005, nr 157, poz.1316).

Dla oceny tej decydujące znaczenie ma art.5 ustawy z dnia 7 lipca 2005r., którą znowelizowano treść art. 359 k.c. W myśl art.5 , przepisy ustawy stosuje się do czynności prawnych dokonanych po jej wejściu w życie.

Chociaż kodeks cywilny nie zawiera definicji pojęcia „ czynności prawnej”, to jednak na gruncie zawartych w nim przepisów w judykaturze i doktrynie nie budzi wątpliwości, że ogólnie rzecz ujmując chodzi o zachowanie zawierające co najmniej jedno oświadczenie woli, które w zasadzie może być wyrażone w dowolnej formie także w sposób dorozumiany, w celu wywołania skutków prawnych w sferze prawa materialnego zamierzonych przez składającego oświadczenie. Mogą one zmierzać do nawiązaniu stosunku prawnego, jego zmiany czy zniesienia (ustania).

Czynność banku polegająca na wystawieniu bankowego tytułu egzekucyjnego o treści zgodnej z treścią umowy kredytowej, w tym co do wysokości odsetek umownych, nie była czynnością prawną w przedstawionym rozumieniu. Nie zmierzała i nie wywołała jakichkolwiek zmian materialno prawnych w stosunku zobowiązaniowym łączącym strony, którego podstawą była umowa kredytowa.

Strony ustaliły w umowie zastosowanie odsetek ustawowych i takie zostały określone w tytule; przewidziały też ich określoną wielkość (1,8% odsetek) i ta zasada również została zachowana.

Nie nastąpiła więc jakakolwiek zmiana w treści stosunku prawnego będącego podstawą działań powoda. Samo określenie w tytule wysokości obowiązujących wówczas odsetek ustawowych stanowiło jedynie czynność faktyczną zmierzającą do wykonania umowy zgodnie z jego treścią.

Ubocznie zauważyć można, że nie ma żadnych przekonywujących powodów do dopatrywania się odmiennych intencji ustawodawcy także w kontekście art.56 ustawy z dnia 9 października 2015r. (Dz.U. z 2015r, poz.1357) , którą kolejny raz znowelizowano art.359 k.c. W przepisie z art.56 tej ustawy postanowiono, że do odsetek należnych za okres kończący się przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe. Jest to istotnie odmienne od wcześniejszego uregulowanie kwestii sposobu naliczania odsetek i nie ma podstaw do utożsamiania intencji ustawodawcy wyrażonej w art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005r. z wyrażoną w ustawie z dnia 9 października 2015r.

Z przyczyn wyżej przedstawionych Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. apelację oddalił jako bezzasadną i na podstawie art.108 par.1 oraz art.98 par.1 i 3 k.p.c. w zw. z par.2 pkt.6 oraz par.10 ust.1 pkt.2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22. 10. 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych – orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego.

Ewa Staniszevska Mikołaj Tomaszewski Elżbieta Fijałkowska